

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของครอบครัวนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

- 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- 4.2 การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมการอ่าน (Way)
- 4.3 การวิเคราะห์กิจกรรมในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมการอ่าน (Activity)
- 4.4 การวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมการอ่าน (Method)

โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งของพ่อแม่หรือผู้ปกครองและนักเรียนที่ได้รับรางวัลหนูน้อยนักอ่าน นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร อาชีพ รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนจำนวน 24 ครอบครัว

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ	ชาย	4	16.70
	หญิง	20	83.30
2.อายุของบิดา	31 – 40 ปี	11	45.80
	41 – 50 ปี	9	37.50
	51 – 56 ปี	4	16.70
3.อายุของมารดา	31 – 40 ปี	16	45.80
	41 – 48 ปี	8	37.50
4.ระดับการศึกษาของบิดา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	29.20
	ปริญญาตรี	15	62.50
	ปริญญาโท	2	8.30

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
5.ระดับการศึกษาของมารดา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	12.50
	ปริญญาตรี	19	79.20
	ปริญญาโท	2	8.30
6.สถานภาพสมรสของบิดามารดา	สมรส	23	95.80
	หย่าร้าง	1	4.20
7.จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว	3 คน	8	33.30
	4 คน	12	50.00
	5 คน	3	12.50
	7 คน	1	4.20
8.อาชีพของบิดา	รับราชการ	6	25.00
	ธุรกิจส่วนตัว	6	25.00
	พนักงานเอกชน	9	37.50
	ลูกจ้างชั่วคราว	3	12.50
9.อาชีพของมารดา	รับราชการ	8	33.30
	ธุรกิจส่วนตัว	5	20.80
	พนักงานเอกชน	8	33.30
	ลูกจ้างชั่วคราว	1	8.30
10.รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนของบิดา	ต่ำกว่า 10,000 บาท	3	12.50
	10,000 – 15,000 บาท	11	45.80
	มากกว่า 15,000 บาท	10	41.70
11.รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนของมารดา	ไม่มีรายได้	4	16.70
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	1	4.20
	10,000 – 15,000 บาท	12	50.0
	มากกว่า 15,000 บาท	7	29.10

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากเป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 83.3 และเมื่อพิจารณาจากอายุของบิดามารดาพบว่า บิดามารดาของนักเรียนมีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.80

สำหรับระดับการศึกษาของบิดามารดาพบว่า ส่วนใหญ่เรียนจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.50 และ 79.20 ตามลำดับ

ในส่วนของสถานภาพสมรสและจำนวนสมาชิกในครอบครัวนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 95.80 และมีจำนวนสมาชิก 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50

เมื่อพิจารณาด้านอาชีพและรายได้ของบิดามารดา พบว่าบิดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.70 และพบว่า มารดาของนักเรียนประกอบอาชีพรับราชการและพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และร้อยละ 50 ของมารดาของนักเรียนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 - 15,000 บาท

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้รับรางวัลหุ่นยนต์อัจฉริยะ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลำดับการเกิด บุคคลที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูบุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย จำนวน 24 คน

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ	ชาย	9	37.50
	หญิง	15	62.50
2.อายุ	7 ปี	11	45.80
	8 ปี	13	54.20
3.เกรดเฉลี่ย	ต่ำกว่า 3.50	2	8.30
	3.50 - 3.99	8	33.40
	4.00	14	58.30
4.จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว	3 คน	8	33.30
	4 คน	12	50.00
	5 คน	3	12.50
	7 คน	1	4.20
5.ลำดับการเกิด	บุตรคนโต	4	16.70
	บุตรคนกลาง	2	8.30
	บุตรคนสุดท้อง	9	37.50
	บุตรคนเดียว	9	37.50

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
6.บุคคลที่ทำหน้าที่เลี้ยงดู	บิดาและมารดา	14	58.30
	บิดา	2	33.30
	มารดา	8	33.30
7. บุคคลที่หักภาษีด้วย	บิดาและมารดา	22	91.70
	มารดา	2	8.30

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.5 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.5

สำหรับอายุของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 7 -8 ปี ในด้านผลการเรียนพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยที่ 4.00 คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ย 3.50 - 3.99 คิดเป็นร้อยละ 33.4 และมีนักเรียนเพียงร้อยละ 8.3 ที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.5

ในส่วนของจำนวนสมาชิกในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิก 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุตรคนเดียวหรือเป็นบุตรคนสุดท้องของครอบครัว

และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีบิดาและมารดาเป็นผู้เลี้ยงดู คิดเป็นร้อยละ 58.30 โดยที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.70 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดาในที่พักอาศัยเดียวกัน

4.2 การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่าน (Way)

การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่าน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ 6 ประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การเลือกหนังสือที่เหมาะสม

หนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่าน ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีแนวทางในการเลือกหนังสือให้บุตรโดยพิจารณาจาก 1) ความเหมาะสมของเนื้อหา กล่าวคือ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะเลือกหนังสือที่มีความเหมาะสมตามวัยของบุตรหลาน เช่น เมื่อเด็กอายุ 1 ขวบจะเลือกหนังสือที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นรูปภาพประกอบ สีสดใสสวยงาม ตัวหนังสือมีขนาดใหญ่ ตัวละครเป็นสัตว์ที่มีชื่อของตัวละครไม่ยาวมาก ลักษณะหรือพฤติกรรมของตัวละครไม่ซับซ้อน เพื่อต่อการจดจำและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงบนโลก 2) ราคาของหนังสือ กล่าวคือ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะเลือกหนังสือที่มีราคาไม่แพงจนเกินไป โดยเฉลี่ย ราคาเล่มละ 50-200 บาท 3) การได้รับความนิยมนหรือติดอันดับหนังสือขายดี

(Best Seller) กล่าวคือพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะเลือกหนังสือที่ได้รับความนิยมหรือติดอันดับหนังสือขายดี เพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อหาของหนังสือมีคุณภาพ และ 4) สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์ กล่าวคือ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์จะเป็นสิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้ในการพิจารณาเพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของหนังสือ

2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน

แนวทางที่ผู้ปกครองใช้ในการจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านให้มีบรรยากาศที่กระตุ้นให้บุตรหลานรักการอ่าน คือ การมีมุมหนังสือ โดยมีมุมหนังสือนั้นควรมี โต๊ะ เก้าอี้ ตู้หรือชั้นวางหนังสือที่บุตรหลานสามารถหยิบและวางหนังสือได้ง่ายและสะดวก ดังแนวคิดที่ว่า “หยิบง่าย อ่านง่าย เก็บง่าย”

นอกจากการมีมุมหนังสือแล้วได้มีการให้บุตรหลานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลมุมหนังสือ เช่น การเก็บและดูแลหนังสือโดยการจัดระเบียบหลังการอ่าน อาทิ การเก็บหนังสือตามหมวดหมู่ของเนื้อหา ขนาดของเล่ม ความใหม่เก่าของหนังสือ รวมไปถึงการดูแลรักษาให้หนังสืออยู่กับเราไปนานๆ เช่น การไม่ทำหนังสือให้อีกขาด ไม่พับหนังสือ ระวังไม่ให้หนังสือเปียกน้ำ เป็นต้น

3. การเปิดโอกาสให้ลูกได้เลือกหนังสือ

พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีแนวทางในการเปิดโอกาสให้บุตรหลานมีโอกาสเลือกหนังสือ ดังนี้คือ เปิดโอกาสให้เด็กเลือกหนังสือที่ตนเองชื่นชอบอย่างอิสระภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่เหมาะสมกับอายุของบุตรหลาน โดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความเชื่อที่ว่า “เสมือนเดินอยู่บนถนนเดียวกัน ทางเดียวกัน”

4. การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีแนวทางที่ใช้ในการปลูกฝังนิสัยการรักการอ่านให้บุตรหลาน โดยให้ความสำคัญใน 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ ในการปลูกฝังนิสัยการรักการอ่านให้บุตรหลานนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่อายุน้อยๆ โดยอายุที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสมสำหรับการเริ่มต้นปลูกฝังพฤติกรรมรักการอ่าน คือ อายุตั้งแต่วัย 1 ขวบครึ่งขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าในช่วงวัยดังกล่าวเป็นช่วงที่บุตรหลานมีพัฒนาการทางสมองเจริญเติบโตสูงสุด นอกจากนี้ยังเป็นช่วงที่บุตรหลานอยู่ในวัยช่างจด ช่างจำ ช่างซักถาม มีความอยากรู้อยากเห็น อีกทั้งยังชอบเลียนแบบคำพูด ถึงแม้จะไม่เข้าใจว่า แปลว่าอะไรก็ตาม สำหรับประเด็นที่สองพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าการพัฒนาให้บุตรหลานเกิดพฤติกรรมรักการอ่านได้นั้นต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ดังนั้นจึงเห็นว่าในการพัฒนาพฤติกรรมรักการอ่านควรกระตุ้นให้บุตรหลานอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ โดยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองอ่านหนังสือให้บุตรหลานฟังทุกวันหรือการให้บุตรหลานฝึกอ่านออกเสียงด้วยตนเอง

5. การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม

แนวทางสำคัญอย่างหนึ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านให้บุตรหลานคือ การเป็นตัวอย่างหรือตัวแบบในการอ่านหนังสือ โดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะอ่าน

หนังสือให้บุตรหลานเห็นเป็นประจำ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าเป็นเหมือนตัวกระตุ้นให้บุตรหลานสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสม

นอกจากการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะอ่านหนังสือให้บุตรหลานเห็นเป็นประจำแล้วพ่อแม่หรือผู้ปกครองยังเป็นตัวแบบในการพัฒนาพฤติกรรมใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของบุตรหลาน กล่าวคือ เมื่อมีคำถามหรือข้อสงสัยจากสิ่งใดแล้วไม่ทราบพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็จะแสวงหาคำตอบร่วมกันกับบุตรหลานจากการอ่านหนังสือ รวมถึงพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุตรหลานจากสิ่งที่ได้จากการอ่าน

6. การยกตัวอย่างความสำเร็จ/ประโยชน์จากการอ่าน

พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีแนวทางในการยกตัวอย่างความสำเร็จ/ประโยชน์จากการอ่านเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรักการอ่านของบุตรหลาน โดยการชี้ให้เห็นแบบอย่างของความสำเร็จเสมือนเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายของชีวิตในอนาคต การวางแผนที่จะส่งผลให้บุตรหลานเห็นตัวอย่างที่ดีของการมีพฤติกรรมรักการอ่านและตัวอย่างที่ไม่ดีจากการไม่แสวงหาความรู้โดยการอ่านหนังสือ กล่าวคือ การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองยกตัวอย่างของอาชีพที่มีความแตกต่างและหลากหลายในสังคมฐานะทางสังคม เงินเดือนที่ได้รับ ตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองบางท่านจะยกตัวอย่างว่า “หากลูกอ่านหนังสือเยอะ ลูกจะมีความรู้มากพอที่จะเรียนต่อในระดับปริญญาตรี โทและเอก จบแล้วจะเลือกงานที่เงินเดือนเยอะ ได้รับเงินรายเดือน ได้นั่งทำงานในห้องแอร์เย็นๆ ได้ทำงานที่ใช้สมอง ไม่ต้องตากแดดเหงื่อไหลโคลงโคลย” หรือการประกอบอาชีพครูที่มีแต่คนกราบไหว้ หรือการรับราชการที่เวลาไม่สบายก็ไม่ต้องจ่ายเงินเพราะมีสวัสดิการของรัฐคอยช่วยเหลือ แต่หากลูกไม่อ่านหนังสือ ลูกก็ไม่สามารถเรียนต่อระดับสูงๆหรืออาจถูกบุคคลอื่นหลอกหลวงได้เพราะอ่านหนังสือไม่ออก หรือบางคนอาจต้องติดยาเสพติดเป็นเด็กที่สร้างปัญหาให้กับสังคม เป็นคนเร่ร่อนไม่มีที่อยู่อาศัย เพราะไม่มีงานทำจนไม่มีเงินซื้อบ้านพักอาศัย เป็นต้น

4.3 การวิเคราะห์กิจกรรมในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่าน (Activity)

จากการศึกษากิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่านพบว่ากิจกรรมที่สำคัญดังนี้

1. การกระตุ้นพัฒนาการในช่วงตั้งครรภ์

กิจกรรมที่พ่อแม่ใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการลูกในครรภ์ที่สำคัญได้แก่ 1) การเข้ารับการฝากครรภ์แบบพิเศษ (คอร์สพิเศษ) และปฏิบัติตามคำแนะนำของสูตินารีแพทย์หรือพยาบาลอย่างเคร่งครัด รวมถึงการศึกษาอ่านจากคู่มือการตั้งครรภ์ 2) การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจของมารดา

เช่น การเดินออกกำลังกาย การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อบำรุงสมองของลูก การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นต้น 3) การพูดคุยกับลูกขณะตั้งครรภ์ โดยการพูดคุยหรืออ่านหนังสือให้ลูกฟังพร้อมกับใช้มือลูบที่ท้อง ซึ่งหนังสือแม่เลือกอ่านให้ลูกฟัง เช่น หนังสือธรรมะ บทกลอน นิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก เป็นต้น และ 4) การเปิดเพลงให้ลูกฟัง โดยเพลงที่เลือกจะเป็นเพลงแนวคลาสสิก เพลงบรรเลงเบาๆหรืออาจเป็นเพลงที่แม่ชื่นชอบ

2. การกระตุ้นพัฒนาการเพื่อการเรียนรู้

กิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่านนั้น พบว่า ไม่ได้หมายถึงเฉพาะการใช้หนังสือเพียงอย่างเดียวในการกระตุ้นให้บุตรหลานรักการอ่าน แต่พ่อแม่หรือผู้ปกครองยังใช้กิจกรรมที่ทำให้ลูกเข้าถึงการอ่านในรูปแบบอื่นๆ เช่น การฝึกใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเล่นเกม การให้เด็กวาดรูประบายสี หรือการให้เด็กร่วมกิจกรรมตอบคำถามเพื่อแลกกับรางวัลในเวลาที่จัดตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่านอกจากบุตรหลานจะได้รับความสนุกสนานแล้วยังช่วยฝึกให้เด็กกล้าแสดงออกและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

3. การใช้เวลาในการอ่านหนังสือร่วมกันในครอบครัว

การใช้เวลาในการอ่านหนังสือร่วมกันเป็นกิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมการอ่าน กล่าวคือ พ่อแม่หรือผู้ปกครองกับบุตรหลานจะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือร่วมกัน โดยเวลาที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสม เช่น ช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน เลิกเรียน ช่วงเวลาก่อนนอน หรือช่วงเวลารับวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองและบุตรหลานใช้ในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 4-5 ครั้ง แต่แต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมงหรือพิจารณาตามความเหมาะสม

4. การพาบุตรหลานไปร้านหนังสือและ/หรือห้องสมุด

การพาบุตรหลานไปร้านหนังสือ ห้องสมุดเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากอย่างหนึ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมการอ่าน กล่าวคือ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะพาบุตรหลานไปร้านหนังสือ ห้องสมุดเฉลี่ยเดือนละ 3-4 ครั้ง โดยถือว่าการพาบุตรหลานไปร้านหนังสือ ห้องสมุดเป็นกิจกรรมที่จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เด็กได้รู้จักร้านหนังสือ ห้องสมุด รู้จักเลือกหนังสือที่ตนอยากอ่าน รวมถึงเพื่อให้ลูกรู้ถึงวิถีในการค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้ปกครองยังเห็นว่า การพาบุตรหลานไปห้องสมุดจะช่วยให้บุตรหลานเรียนรู้ถึงกฎกติกาของการใช้บริการของห้องสมุด เช่น การยืม-คืนหนังสือ หรือกิจกรรมต่างๆที่ห้องสมุดให้บริการ อาทิ การใช้ระบบออนไลน์ การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-book เป็นต้น

4.4 วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมรักการอ่าน (Method)

กระบวนการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่านที่สำคัญมีดังนี้

1. การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของบุตรหลาน

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการหนึ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่านคือ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการในแต่ละวัยของบุตรหลาน กล่าวคือ ในช่วงวัยขวบปีแรก สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานรักการอ่าน ได้แก่ การเปิดเพลงให้ฟัง การให้เด็กเล่นของเล่นที่มีลักษณะที่หลากหลาย เช่น ของเล่นที่ส่งเสริมการหยิบจับหรือขว้างปาสิ่งของ ซึ่งพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่า ของเล่นดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ของบุตรหลาน หรือของเล่นที่มีเสียงพูดแล้วให้บุตรหลานพูดตามเพื่อช่วยในการส่งเสริมการใช้ภาษาของบุตรหลาน เป็นต้น สำหรับในช่วงวัย 1-3 ปี พบว่า สื่อที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเลือกใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่าน ได้แก่ การเล่านิทานในแบบที่แต่งขึ้นเองหรืออ่านจากหนังสือแล้วใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านตัวละครโดยใช้ลักษณะน้ำเสียงที่แตกต่างกันตามตัวละครแต่ละตัว หรือการอ่านนิทานให้บุตรหลานฟังพร้อมไปกับการชี้ภาพประกอบหรืออ่านนำแล้วให้เด็กอ่านตาม นอกจากนี้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองยังใช้วิธีการฝึกให้บุตรหลานขีดเขียน จับดินสอ และระบายสี รวมถึงการส่งเสริมให้บุตรหลานรักการอ่านผ่านสื่อที่เป็นมัลติมีเดียต่างๆ เช่น การ์ตูน บทเรียนสำเร็จรูป เพื่อให้เด็กได้ยินเสียงเห็นภาพประกอบ ขณะเดียวกันที่ดูสื่อพ่อแม่หรือผู้ปกครองและบุตรหลานยังมีการซักถาม พูดคุยถึงตัวละคร ในเรื่องต่างๆ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่อเป็นการพูดคุยโต้ตอบกันภายในครอบครัว

2. การให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้

การให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมรักการอ่าน กล่าวคือ ในช่วงวัยแรกเกิดพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านให้แก่บุตรหลานโดยสังเกตจากพฤติกรรมของบุตรหลาน เช่น อ่านนิทานให้บุตรหลานฟังเมื่อสังเกตเห็นว่าบุตรหลานไม่อยู่ในอาการงอแงหรือกำลังร้องไห้ สำหรับบุตรหลานที่อยู่ในวัย 1 ถึง 3 ขวบ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะให้บุตรหลานมีส่วนร่วมในการกำหนดช่วงเวลาในการอ่านหนังสือและการกำหนดรางวัลที่บุตรหลานจะได้รับเมื่อทำตามเงื่อนไขที่ร่วมกันกำหนดขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าช่วงเวลาที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองและเด็กเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการอ่านหนังสือ คือ ช่วงเวลาก่อนนอน เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เด็กวัยนี้จะรู้สึกสงบและพร้อมที่จะฟังมากที่สุด ช่วงเวลาที่เหมาะสมรองลงมาคือ ช่วงเวลาระหว่างวัน ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ปกครอง

ต้องสังเกตอารมณ์ของบุตรหลานประกอบด้วย กล่าวคือ ถ้าบุตรหลานมีความสนใจที่จะอ่านหนังสือพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องตอบสนองความต้องการของบุตรหลานในทันที สำหรับช่วงเวลาเย็นหลังรับประทานอาหาร พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าเป็นอีกช่วงเวลาหนึ่งที่เหมาะสำหรับการส่งเสริมให้บุตรหลานอ่านหนังสือ อย่างไรก็ตามพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของบุตรหลานต้องไม่บังคับหรือสร้างเงื่อนไขเรื่องเวลาที่กำหนดมาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเพียงฝ่ายเดียว

3. การกระตุ้นหรือการใช้สิ่งเสริมแรง

การกระตุ้นหรือการใช้สิ่งเสริมแรงเพื่อส่งเสริมให้บุตรหลานมีพฤติกรรมการอ่านนั้นพบว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะพิจารณาตามวัยของลูก กล่าวคือ สำหรับวัยแรกเกิดสิ่งเสริมแรงที่ดีที่สุดที่จะกระตุ้นให้บุตรหลานมีพฤติกรรมการอ่าน คือ การสัมผัสโดยการโอบกอด หอมแก้ม ยิ้มปรบมือ เมื่อบุตรหลานแสดงออกถึงพฤติกรรมการสนใจในหนังสือหรือนิทานที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองอ่านให้ฟัง สำหรับบุตรหลานที่อยู่ในวัยอนุบาลเป็นต้นไป พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านสามารถใช้การเสริมแรงทางวัตถุมาเป็นตัวช่วยในการเสริมพฤติกรรมการอ่านให้มีความเข้มข้นมากขึ้น โดยสิ่งที่ใช้ในการเสริมเรงนั้นบุตรหลานควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขหรือข้อตกลงดังกล่าว เช่น “เมื่อลูกอ่านหนังสือได้ตามที่ตกลงกันไว้ พ่อจะซื้อหนังสือที่ลูกชอบให้เพิ่มอีก 1 เล่ม” หรือ “หากลูกสอบได้ลำดับที่ 1 จะได้รับรางวัลเป็นเงินสด 1,000 บาท สอบได้ลำดับที่ 2 ได้รับรางวัลเป็นเงินสด 800 บาท สอบได้ลำดับที่ 3 ได้รับรางวัลเป็นเงินสด 500 บาท สอบได้ตั้งแต่ลำดับที่ 4-9 ได้ขนมที่ลูกชอบ 1 อย่างราคาไม่เกิน 200 บาท” ซึ่งการที่มีเงื่อนไขหรือข้อตกลงหลากหลายทางเลือกนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ช่วยในการส่งเสริมในเรื่องของความพยายามของบุตรหลาน อีกทั้งยังช่วยปกป้องความรู้สึกล้มเหลวเมื่อบุตรหลานทำไม่ได้ตามเงื่อนไขสูงสุด

4. การจัดการพฤติกรรมเชิงบวก

ในการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของบุตรหลาน พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าการต้องอาศัยความอดทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัญหาที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องเผชิญที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาพฤติกรรมตามวัยของเด็ก เช่น ดื้อ ซุกซน เอาแต่ใจตนเอง 2) ปัญหาความคาดหวังของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลาน เช่น เมื่อบุตรหลานไม่ทำตามที่พ่อแม่ต้องการหรือทำไม่ได้ พ่อแม่จะแสดงพฤติกรรมโมโห หงุดหงิด ดุด่าว่ากล่าวเยาะเย้ยบุตรหลาน และ 3) ปัญหาด้านการอ่าน เช่น บุตรหลานอ่านหนังสือไม่ออกหรือสะกดคำไม่ได้ เป็นต้น

ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าการจัดการกับปัญหาดังกล่าวควรมีการจัดการกับพฤติกรรมของบุตรหลานในเชิงบวก ซึ่งกระบวนการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการจัดการกับพฤติกรรมของบุตรหลานสามารถทำได้ดังนี้ 1) การศึกษาจากตำรา หนังสือการเลี้ยงลูกและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กในแต่ละช่วงวัย และหากพบข้อสงสัยให้ขอ

คำปรึกษาจากครูประจำชั้น ญาติหรือบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูก 2) ค้นหาสาเหตุของปัญหาและลงมือช่วยบุตรหลานแก้ไขปัญหา (แก้ไขร่วมกัน) เช่น หากพบว่าบุตรหลานมีปัญหาเรื่องการสะกดคำ อ่านไม่คล่อง อย่างไรก็ตามพบว่า ปัญหาดังกล่าวจัดเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เด็กไม่ยอมอ่านหนังสือ พ่อแม่ผู้ปกครองจึงเลือกที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การค้นหาคำอ่านผ่านระบบออนไลน์ต่างๆ นอกจากนี้สิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองให้ความสำคัญ คือ การหมั่นให้เด็กฝึกอ่านคำที่อ่านไม่ได้บ่อยๆ ซึ่งผลจากการอ่านบ่อยๆ หลากๆรอบนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองเห็นว่าช่วยให้บุตรหลานมีความมั่นใจในการอ่านมากขึ้น รวมถึงช่วยส่งเสริมให้บุตรหลานอยากอ่านหนังสืออย่างต่อเนื่องจนพัฒนาให้เกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน อีกทั้งการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวพ่อแม่หรือผู้ปกครองยังเห็นว่าเป็นการทำให้บุตรหลานไม่รู้สึกรำคาญท้อแท้